

Introducere. Contractul (reguli generale)

Secțiunea I. Contractul – mijloc juridic de realizare a intereselor persoanelor

„*Libertatea*, adică facultatea naturală de a face ceea ce-i place, este *starea normală a omului*” (s.n.)¹. În acest context, contractul reprezintă *expresia libertății individului* în dreptul privat.

Contractul este, în întreaga lume, instrumentul cvasiexclusiv al circulației averilor și unul dintre mecanismele juridice esențiale ale activității economice.

Regulile comune instituției sunt date de teoria generală a contractului, domeniu abstract, cu rol principal în *formularea conceptelor fundamentale*.

Concret, contractul se regăsește numai în formele sale particulare, ale „contractelor speciale” (de exemplu, vânzarea, locațiunea, împrumutul, mandatul etc.).

De precizat că, existența incontestabilă a „contractelor speciale” *nu presupune, implicit și existența unui „contract general”*. Astfel, în viața reală, așa-zisul „*contract – izvor de obligații*”, *nu există*.

Codul civil leagă teoria generală a contractelor de teoria generală a obligațiilor. În consecință, „*cunoașterea dreptului obligațiilor trece prin cunoașterea contractelor*” (s.n.)².

§ 1. Voințele individuale – fundamentul contractului.

Voința reprezintă capacitatea individului de a acționa rațional pentru realizarea unor scopuri elaborate, în mod anticipativ, pe plan mental³.

¹ A se vedea D. Alexandresco, *Principiile dreptului civil român*, vol. III, Tipografia Curții Regale, București, 1926, p. 5.

² A se vedea Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *Drept civil. Obligațiile*, Editura Wolters Kluwer România, București, 2010, p. 191.

³ Voința poate fi analizată atât ca *fenomen*, ce ține de particularitățile psihice ale persoanei, dar și ca *proces*, forma specifică de organizare psihică a întregii activități; a se vedea B. Zörgö, *Ce este voința ?* Editura Enciclopedică Română, București, 1969, p. 12.

În drept, voința ca și categorie psihologică are o dublă semnificație: voința generală, adică a întregii societăți sau a unor grupuri sociale și voința individuală, caracteristică unui singur individ¹.

După exteriorizarea sa, distingem între:

- *voința internă* (reală, adevărată) este elementul psihologic ce corespunde exact intenției persoanei de a contracta.

- *voința declarată* (manifestată, exteriorizată) este un element material, de exteriorizare a voinței interne, ce poate fi manifestată: în scris, verbal sau prin gesturi edificatoare.

Voința declarată este singura realitate percepută de terți (în baza căreia aceștia contractează) și singura care produce efecte.

De cele mai multe ori, voința internă „se suprapune” formei sale exteriorizate (voința declarată). Alteori, este posibil ca voința declarată să nu corespundă integral voinței interne (reale) a contractantului. În această situație de excepție, *voința internă este esențială* (prevalează) în raport cu voința declarată.

Potrivit art. 1266 alin. 1 C. civ., „Contractele se interpretează după *voința concordantă* a părților, iar nu după sensul literal al termenilor”. Rezultă că, potrivit legislației naționale (de inspirație franceză), interpretarea oricărui contract (inclusiv a clauzelor sale) se face în raport de *voința internă*, reală a părților. Astfel, a fost adoptat *principiul interpretării subiective* a contractului.

În același context, adăugăm că principiul interpretării subiective a fost criticat în doctrină, în principal pe considerentul că procesul de căutare a voinței interne „întreține o stare de insecuritate în relațiile contractuale” (spre deosebire de voința declarată, care este mult mai precisă). În realitate, opoziția dintre principiile adoptate de legiuitorii francez și german nu este radicală, deoarece, în ciuda principiilor diferite, soluțiile adoptate sunt apropiate (rezultând că distincția dintre cele două doctrine este numai „academică”).²

¹ A se vedea N. Popa, *Teoria generală a dreptului*, Editura All Beck, București, 2002, p. 94; I. Ceterchi ș.a., *Teoria generală a statului și dreptului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1967, p. 334 și urm.

² În consecință, *distincția dintre voința internă și voința declarată este numai relativă*, deoarece, tehnic, „voința nu poate fi separată total, de rădăcinile sale psihologice”; a se vedea C. Larroumet, *Droit civil, Les obligations. Le contrat. Conditions de formation*, Economica, Paris, 2007, p. 131-133.

În consecință, deși conceptul autonomiei de voință a suferit limitări în timp, intenția părților a rămas „incontestabil *un element absolut necesar* pentru definirea noțiunii de act juridic” (s.n.)¹. Astfel, conform analizei clasice, „inima contractului este acordul de voințe”, care îi determină consistența².

A. Libertate contractuală sau dirijism ?

Contractul este, indiscutabil, o *expresie a libertății individului*, fiind unanim recunoscut că *voința acestuia este fundamentul contractului*.

Având în vedere însă că, pentru a căpăta calificare juridică, voința individuală trebuie să respecte rigorile legii, în doctrină s-au pus întrebări precum: este libertatea de a contracta nelimitată ? În ce raport se află voința individuală cu dispoziția legală (respectiv, care este raportul dintre interesul individual și cel general) ?

Răspunsul la întrebările de mai sus presupune, de fapt, alegerea între conceptul autonomiei de voință sau al libertății contractuale limitate.

a). *Principiul autonomiei de voință* presupune că încheierea și forța obligatorie a actelor juridice *depind exclusiv de voința părților* (nu de lege).

Conceptul autonomiei de voință a apărut la sfârșitul secolului al XIX-lea, când a cunoscut și „epoca sa de aur”³. Potrivit concepției inițiale, contractul era, în general, superior legii. Astfel, *legea nu avea, în principiu, decât un rol supletiv*, și anume stabilirea numai aspectele

¹ A se vedea L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile. Volumul II. Contractul*, Editura Universul Juridic, București, 2009, p. 16.

² Insistăm pe rolul determinant al voinței, deoarece, în doctrină, *uneori, rolul său este diminuat pe nedrept, în favoarea obligațiilor contractului*. Astfel, într-o opinie separată, s-a apreciat că „executarea contractului este, din contră, cea care constituie esențialul, convenția nu și-ar încheia formarea decât executându-se, și nu ar fi pe deplin obligatorie decât atunci când cel puțin a început să fie executată”; a se vedea Ph. Malaurie, L. Aynès, Ph. Stoffel-Munck, *op. cit.*, (2010), p. 241.

³ Principiul autonomiei de voință, adoptat de redactorii Codului civil francez din 1804, și-a avut originea în *teoria dreptului natural* (Grotius, secolul al XVIII-lea) care punea în evidență liberarea omului și importanța voinței sale, a teoriei *contractului social* a lui Rousseau (adoptată de Kant, care a utilizat pentru prima oară formula „autonomie de voință”) și a influenței *liberalismului economic*, sintetizat de Carbonnier în sintagma „laisser contracter”.

pe care contractanții nu le avuseseră în vedere. Pe scurt, actul juridic obligă *numai pentru că așa au vrut părțile*.

Conceptul inițial a fost deseori criticat pentru *subestimarea rolului pe care legea trebuie să îl joace în existența actelor juridice*¹. Tot astfel, teoriei inițiale i s-a reproșat și *neglijarea imperativelor bune credințe și al echității*.

Dreptul contemporan al contractelor recunoaște rolul fundamental al voinței, dar voința nu mai este autonomă (nelimitată), ci trebuie corelată la respectul datorat legii².

Reconsiderarea conceptului autonomiei de voință a avut drept consecință *declinul libertății de a contracta și al forței obligatorii a voinței*.

Deși teoria a suferit importante modificări, conceptul autonomiei de voință își menține *utilitatea*, în aceea că *explicită regulile importante ce dirijează regimul juridic al contractului*.

b). *Principiului libertății contractuale limitate* are în vedere că părțile sunt libere să încheie orice contracte (și să determine conținutul acestora), *în limitele impuse de lege, de ordinea publică și de bunele moravuri* (art. 1169 C. civ.).

Rezultă că, libertatea voinței juridice *trebuie exercitată numai în limitele legale*. Acestea au în vedere respectarea *ordinii publice*.

Noțiunea de ordine publică se compune din: *ordinea politică, morală, socială și economică*.

În doctrină, limitele voinței sunt cuprinse în conceptul „conformității contractului cu ordinea publică și bunele moravuri”³.

¹ Într-o nouă abordare a secolului al XX-lea, contractul devine obligatoriu numai dacă norma de grad superior (legea) autorizează subiectele să creeze o normă de grad inferior (contractul). În consecință, contractul (care creează drepturi subiective) nu are valoare juridică decât dacă corespunde regulilor dreptului obiectiv; a se vedea H. Kelsen, *La théorie juridique de la convention*, 1940, p. 14.

² Voința individuală devine, în aceste condiții, „un instrument privilegiat de realizate a nevoilor sociale” (*teoria voluntarismului social*); a se vedea J. Four, J.L. Aubert, É. Savaux, *Droit civil. Les obligations. L'acte juridique*, Sirey, Paris, 2006, p. 79 și urm.

³ Pentru o analiză profundă a conformității contractului cu ordinea publică și bunele moravuri, a se vedea L. Pop, *op. cit.* (2009), p. 368 și urm și doctrina franceză: L. Mazeaud, Fr. Chabas, *Leçons de droit civil. Obligations. Théorie générale*, Mont-

Ca răspuns la întrebările de mai sus, în doctrină s-a apreciat că *voința este determinată*, iar „Legea - ca act normativ obiectiv - nu poate fi considerată esența contractului nu numai datorită faptului că este altceva substanțial decât contractul, dar ea în sine nu reprezintă decât o generalizare inaptă să producă în sine nimic concret”¹.

În consecință, voința individuală de a contracta *nu poate fi nici autonomă* (liberă de orice încorsetare legală). Ea este însă *esențială* în formarea, executarea și finalizarea contractului, dar și *limitată* de norma imperativă a legii.

În strânsă legătură cu ordinea publică și principiul libertății contractuale se pune și problema bunei-credințe și cea a fraudei la lege.

Potrivit dispozițiilor imperative ale art. 1170 C. civ., părțile „trebuie să acționeze cu bună-credință, atât la negocierea și încheierea contractului, cât și pe tot timpul executării sale”.

Buna-credință este o cerință legală, *specifică domeniului executării* contractului, potrivit căreia părțile trebuie să-și îndeplinească obligațiile asumate astfel încât efectele contractului să corespundă voinței părților și a scopului urmărit de acestea, în concordanță cu legea, regulile de conviețuire socială și bunele moravuri.

Frauda la lege reprezintă încălcarea intenționată, de către părți, adesea prin utilizarea unor mijloace viclene, a dispozițiilor imperative ale legii, cu ocazia încheierii sau executării unui contract.

B. Contractul: greu de definit ?

După modelul Codului civil francez de la 1804, în doctrina națională contractul a fost definit, în general, drept un acord de voință (voințe) realizat cu scopul de a produce (raporturi) efecte juridice.

Pentru comparație, reamintim că doctrina națională, adeptă a „teoriei actului juridic” (după modelul doctrinei germane), definește

crestien, Paris, 1998, p. 104; F. Flour, J.L. Aubert, É. Savaux, *op. cit.*, p. 84-85; F. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, Dalloz, Paris, 2002, p. 378 și urm.

¹ „Autonomia de voință este teoria - în sensul ei etimologic de viziune - care ne spune că *voința contractanților face dreptul*. Autonomia de voință e o concepție filosofică, ea întemeiază libertatea umană pe consimțământul rațional, dat în cunoștință de cauză, al singurei ființe raționale care deocamdată există: omul” (s.n.); a se vedea P. Vasilescu, *Un chip al postmodernismului recent: dreptul consumatorului* în „Consumerismul contractual. Repere pentru o teorie generală a contractelor de consum”, Editura Sfera Juridică, Cluj-Napoca, 2006, p. 17.

asemănător și actul juridic (o *manifestare de voință făcută cu intenția de a produce efecte juridice*, adică de a naște, modifica sau stinge un raport juridic civil concret¹).

În doctrina recentă, actul juridic civil „normă privată” a fost definit și ca „o declarație de voință făcută cu intenția de a *modifica circuitul civil*”, caracterizată prin: o *voință declarată, efecte juridice și recunoașterea socială a utilității* actului².

Potrivit recentelor dispoziții ale art. 1166 C. civ., „Contractul este *acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane* (realizat, încheiat, format, s.n.) cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic”.

O îmbunătățire (meritorie) a definiției contractului constă în renunțarea la sintagma „contractul - „acordul de voință” și adoptarea celei de „acord de voințe”. Noua accepțiune este mai apropiată de realitate, deoarece *nu se poate vorbi despre o voință unică a contractului, ci numai voințe individuale* (concordante)³.

În general însă, apreciem că legiuitorul din 2009-2011 nu a reușit să pună în evidență elementele esențiale de identificare ale contractului. Astfel, în ambele forme, *contractul este definit aproape ca și acum două secole*.

Reamintim că definiția contractului a fost deseori criticată,⁴ cel puțin pentru următoarele două neajunsuri:

¹ Cunoscută ca „definiția tradițională”; a se vedea Gh. Beleiu, *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil*, Editura Șansa SRL, București, 1998, p. 125; G. Boroi, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*, Editura Hamangiu, București, 2008, p. 185; E. Chelaru, *Drept civil. Partea generală*, Editura All Beck, București, 2003, p. 98.

² În această concepție, actul juridic este analizat „ca o procedură generatoare de norme private” (s.n.); a se vedea P. Vasilescu, *Relativitatea actului juridic civil. Repere pentru o nouă teorie generală a actului de drept privat*, Editura Rosetti, București, 2003, p. 62 și urm.

³ Precizăm că, în doctrină, contractul este prezentat «ca fiind produsul întâlnirii dintre voințele individuale ale viitoarelor părți contractante»; a se vedea L. Pop, *op. cit.* (2009), p. 155.

⁴ În pofida neajunsurilor sale, definiția „tradițională” are însă meritul de a exprima, în general, distincția dintre actele juridice și faptele juridice civile (ca evenimente sau acțiuni omenești producătoare, fără intenție, de efecte juridice); a se vedea A. Pop. Gh. Beleiu, *Drept civil. Teoria generală a dreptului civil*, București, 1980, p. 186.

a) nu orice manifestare de voință individuală devine act juridic civil, ci *numai aceea care îndeplinește condițiile de validitate cerute de lege;*

b) contractul produce efecte juridice *pentru atingerea scopului urmărit* (de părți)¹.

În opinia noastră, contractul² trebuie definit în raport de caracteristicile sale generale:

- contractul este actul juridic *cel mai reprezentativ*³; reprezentativitatea contractului derivă în primul rând, din *utilitatea sa practică*, fiind cel mai cunoscut procedeu tehnic (juridic) de realizare a schimburilor economice⁴.

- contractul este un *act juridic special*, rod al acordului a două sau mai multe voințe individuale;

- contractul este și un *act juridic complex*, în cuprinsul căruia se regăsesc *elemente ce urmează o anumită ordine*, precum: motivația contractării, manifestări precontractuale, voințe individuale concordante, momentul încheierii (perfectării) actului, raportul juridic (obligațiile părților) și scopul, finalitatea urmărită.

- contractul se încheie pentru realizarea intereselor persoanelor, pentru *atingerea obiectivelor urmărite de părți* (finalitatea voințelor juridice)⁵; în acest context, efectele contractului (obligațiile

¹ Doctrina admite că *orice manifestare de voință are o cauză* (un scop); în caz contrar, *asumarea unei obligații fără nici un scop* „nu poate fi decât opera unei persoane lipsite de rațiune”; a se vedea A. Ionașcu, *Drept civil. Partea generală*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1963, p. 90 și urm; D. Cosma, *Teoria generală a actului juridic civil*, Editura Științifică, București, 1969, p. 220.

² Etimologie: din lat. *contraho, ere* = a trage împreună, apoi a reuni, a strânge împreună.

³ Reamintim că actele juridice se divid în: acte juridice unilaterale, contracte și acte juridice colective (caracterizate prin aceea că pot fi impuse și unor persoane ce nu participă la încheierea lor; de exemplu, în cadrul societății anonime, votul acționarilor majoritari angajează și răspunderea acționarilor minoritari, neparticipanți la luarea deciziilor).

⁴ A se vedea X. Henry, *Des contrats civils et commerciaux aux contrats de consommation*, Presses Universitaires de Nancy, 2009, p. 77; F. Terré, Ph. Simler, Y. Lequette, *Droit civil. Les obligations*, Dalloz, Paris, 2002, p. 29.

⁵ „În fond, cei care încheie un act juridic nu urmăresc atât să stabilească anumite raporturi, cât *realizarea conținutului lor*”; a se vedea P. Vasilescu, *Actul*

civile¹) reprezintă (numai) mijloace juridice de realizare a scopului urmărit de părți².

În consecință, apreciem că definirea contractului în dispozițiile Noului cod civil drept „acordul de voințe dintre două sau mai multe persoane cu intenția de a constitui, modifica sau stinge un raport juridic” (ce reproduc dispozițiile învechite ale art. 942 din Codul civil de la 1864³), este nemulțumitoare stadiului actual, fiind *depășită, imprecisă și susceptibilă de a crea confuzii*.

În opinia noastră, *contractul* este o înțelegere (un acord de voințe) dintre două sau mai multe persoane, încheiată în condițiile legii, care produce efecte (mijloace) juridice⁴ în vederea realizării intereselor (scopurilor) părților.

În consecință, pe scurt, contractul este o „înțelegere juridică”, adică o formă calificată a înțelegerii dintre două sau mai multe persoane, care are avantajul de a asigura părții de bună-credință concursul forței coercitive a statului (în cazul în care cealaltă parte nu-și execută obligațiile asumate).

juridic civil, în „Introducere în dreptul civil” de I. Reghini, S. Diaconescu, P. Vasilescu, Editura Sfera Juridică, Cluj-Napoca, p. 89.

¹ Teoria generală a obligațiilor este *cheia de boltă a dreptului civil*. Și mai mult, se poate afirma că ea constituie baza întregii construcții a dreptului, mai ales a dreptului privat” (s.n.); a se vedea L. Pop, *Tratat de drept civil. Obligațiile. Volumul I. Regimul juridic general*, Editura CH. Beck, București, 2006, p. 3.

² „Actul juridic se săvârșește într-un anumit scop, pentru realizarea căruia *obligația nu constituie decât mijlocul*. Este evident că părțile din actul juridic nu și-ar asuma obligațiile dacă nu ar nădăjdui că în felul acesta își vor atinge scopul propus” (s.n.); a se vedea D. Cosma, *op. cit.*, p. 220.

³ Ne exprimăm rețineria față de definirea contractului prin art. 1166 C. civ., cel puțin pentru că nu fixează contractul în contextul general al actului juridic și nici nu îl particularizează. Sub acest aspect Codul civil din 2009 rămâne tributار concepției anterioare a doctrinei naționale potrivit căreia „actul juridic este o manifestare de voință făcută cu scopul de a produce efecte juridice”.

⁴ Reciprocitatea și interdependența este *de natura obligațiilor contractuale* (nu însă și de esența contractului). De regulă, obligațiile părților sunt *diferite*, dar ele pot fi și *asemănătoare* (de exemplu, în contractul de societate, obligațiile coincid). Tot astfel, de regulă, *obligațiile părților se află într-un echilibru, dar ca excepție, ele pot fi și inegale* (de exemplu, donatarul are numai o obligație de recunoștință, de gratitudine).

Contractul este reglementat în Cartea a V-a „Despre obligații”, Titlul II „Izvoarele obligațiilor”, Capitolul I „Contractul”, art. 1166-1323 C. civ.

C. Reconsiderarea noțiunii de contract. Orientări actuale.

Evoluția societății a impus, inerent, și unele *reconsiderări ale conceptului inițial de contract*. Astfel, potrivit *teoriei voluntariste*, în 1804 noțiunea de contract era *individualistă* și se baza esențialmente pe *acordul de voințe*.

Potrivit tendințelor actuale, se apreciază că *voluntarismul se află în recul*, deoarece el nu poate explica unele aspecte moderne ale contractului precum: contractele de adeziune, contractele colective, contractele forțate, rolul buneii-credințe etc.¹ și, potrivit teoriei sociale a contractului (solidarismul contractual), s-ar impune „un intervenționism judiciar sporit, o aplicare selectivă a principiului executării de bună-credință”².

Respingerea contemporană a solidarismului contractual a generat „o nouă criză a contractului” (o „criză de creștere”) cu consecințe practice în utilizarea noțiunii și pentru unele mecanisme juridice de drept public³.

În contextul de mai sus se pune întrebarea: fundamentul (esența) contractului constă în *voința* (voințele) părților sau în *executarea* lui (obligațiile părților) ?

Potrivit dreptului modern al contractelor, *voința păstrează un rol esențial în contract* (rămânând astfel, fundamentul acestuia). Voința individuală este cea care dă naștere obligațiilor necesare satisfacerii nevoilor contractanților.

¹ *Criza de identitate* a contractului se justifică prin aceea că nu toate elementele sale de identificare „corespund unei surse unice, care ar fi *voința părților*” (s.n.); a se vedea P. Vasilescu, *op. cit.*, p. 26.

² A se vedea doctrina franceză: Ch. Jamin, *Plaidoyer pour le solidarisme contractuel*, L.G.D.J., Paris, 2001, p. 441; Ph. Remy, *Le solidarisme contractuel, mythe ou réalité*, Economica, Paris, 2003, p. 3 și urm.

³ Prin urmare, judecătorul sau legea ar trebui să califice o anumită stare de drept ca fiind contract și *după criteriile exterioare categoriei de contract*. Pentru amănunte privind analiza economică a contractului, a se vedea L. Pop. *op. cit.*, (2009), p. 79 și urm.

Voința individuală nu mai este însă autonomă; ea trebuie raportată la respectul convenit față de lege, pentru a deveni un instrument privilegiat al intereselor societății, în general.

În aceste condiții, voluntarismului (tradițional) îi trebuie adăugat caracterul „social”. Vorbim astfel, despre *voluntarismul social*¹.

Deși atmosfera generală este prielnică unei stări de criză, apreciem că reconsiderarea noțiunii de contract este o acțiune de mare responsabilitate, în care excesele nu-și găsesc locul. În acest context, ne raliem truismului potrivit căruia „Contractul există *de iure* în sine, pentru că el nu este decât *expresia juridică a libertății individuale*” (s.n.)².

§ 2. Categoriile de contracte.

Gruparea contractelor pe categorii prezintă importanță teoretică și practică pentru *identificarea caracteristicilor și a regimului juridic aplicabil* fiecărui contract civil în parte.

Doctrina organizează contractele după criteriile precum: conținutul și corelația lor, modul de formare și de executare, scopul urmărit etc.

După caracterul dispoziției legale care le reglementează, clasificările sunt: expres prevăzute de Codul civil și implicite.

A. Clasificări expres prevăzute în Noul cod civil.

a). După *raportul dintre obligații*, contractele sunt: sinalagmatice și unilaterale.

Contractele sinalagmatice sunt acelea în care “obligațiile născute din acesta sunt reciproce și interdependente”, așa încât fiecare parte are atât calitatea de creditor, cât și cea de debitor (art. 1171 C. civ.). De exemplu, în contractul de vânzare-cumpărare, părțile au, în același timp, calitățile de creditor și debitor.

Contractele sinalagmatice *constituie regula* în materia contractelor.

¹ A se vedea doctrina franceză, J. Four, J.L. Aubert, É. Savaux, *op. cit.*, p. 79 și urm.

² „Dacă mâine ar dispărea toate textele de lege, contractul și dreptul său nu ar fi prea mult vătămate”; a se vedea P. Vasilescu, *op. cit.*, (2006), p. 2 și doctrina franceză citată.

Pe lângă reciprocitatea și interdependența obligațiilor, contractele sinalagmatice presupun și un *echilibru între prestațiile părților* (impus de accepțiunea generală a contractului, în sine).

Contractele unilaterale sunt cele în care obligațiile părților *nu sunt reciproce sau interdependente* chiar dacă executarea lor „presupune obligații în sarcina ambelor părți” (art. 1171 C. civ.)¹.

Noul cod civil instituie astfel un nou criteriu de departajare între contractul sinalagmatic și cel unilateral: *raportul dintre obligațiile părților*, manifestat prin *reciprocitatea și interdependența obligațiilor*.

Precizăm că separarea de mai sus s-a făcut exclusiv pe criteriul „obligațiilor” asumate în contract (deși „voințele” sunt esențiale în actul privat).

b). După *interesul* (scopul) material urmărit de părți, contractele sunt: cu titlu oneros și cu titlu gratuit.

Contractele oneroase sunt cele în care „fiecare parte urmărește să își procure un avantaj în schimbul obligațiilor asumate”. De exemplu, contractul de vânzare-cumpărare, în care vânzătorul urmărește să obțină o sumă de bani, iar cumpărătorul să devină proprietarul lucrului.

Contractele gratuite sunt cele „prin care una dintre părți urmărește să procure celeilalte părți un beneficiu, fără a obține în schimb vreun avantaj” (art. 1172 alin. 2 C. civ.). De exemplu, contractul de donație, împrumutul, depozitul etc.

Contractele cu titlu oneros se împart în contracte comutative și contracte aleatorii.

Contractul comutativ este acela în care, “la momentul încheierii sale, existența drepturilor și obligațiilor părților este certă, iar întinderea acestora este determinată sau determinabilă”. De exemplu, contractul de vânzare-cumpărare, locațiunea etc.

¹ Calificarea „unilaterală” a unui contract, în care ambele părți au obligații (dar care nu sunt reciproce) *este creatoare de confuzii*, deoarece termenul de contract unilateral are deja o *semnificație consacrată în domeniu*, și anume: *contractul în care numai una dintre părți are obligații* (de exemplu, contractul de împrumut). În doctrină, distincția dintre contractul sinalagmatic și unilateral are drept criteriu de departajare: „numărul părților care sunt obligate”, a se vedea L. Pop, *op. cit.*, (2009), p. 95.

Contractul aleatoriu este cel care, „prin natura lui sau prin voința părților, oferă cel puțin uneia dintre părți șansa unui câștig și o expune totodată la riscul unei pierderi, ce depind de un eveniment viitor și incert” (art. 1173 alin. 2 C. civ.). De exemplu, în contractul de asigurare, de rentă viageră etc.

Contractele cu titlu gratuit se împart în: dezinteresate și liberalități.

Contractele dezinteresate sunt cele în care se urmărește a se face un serviciu, fără contraprestație (de exemplu, comodatul, împrumutul fără dobândă etc.).

Liberalitățile sunt acte juridice prin care „o persoană dispune cu titlu gratuit de bunurile sale, în tot sau în parte, în favoarea unei alte persoane”. Sunt liberalități: *donățiile* și *legatele* cuprinse în testament (art. 984 C. civ.).

c). După *forma cerută ad validitatem*, contractele sunt: consensuale și solemne.

Contractele consensuale sunt cele care se încheie „prin simplu acord de voință”¹ al părților, *solo consensu* (adică *ad validitatem, nu se cere și o anumită formă* - art. 1174 alin. 2 C. civ.).

Contractele solemne sunt cele a căror validitate este „supusă îndeplinirii unor formalități prevăzute de lege” (adică la cele patru condiții de fond se adaugă și condiția formei, prevăzută *ad validitatem*).

Noul cod civil include în clasificarea contractelor „după modul de formare” și *contractul real*. Astfel, „Contractul este real atunci când, *pentru validitatea sa, este necesară remiterea bunului*”.

Rezultă că, potrivit legii, „remiterea bunului” în contractul real este *o condiție de validitate* (alta decât cele prevăzute de art. 1179 C. civ.).

Precizăm că *nu împărtășim opinia de mai sus* și apreciem că predarea (remiterea, tradițiunea) are natura juridică a unei obligații (speciale), care trebuie executată la momentul încheierii contrac-

¹ Apreciem că folosirea sintagmei „prin simplul acord de voință” pentru a desemna caracterul consensual este imprecisă și de natură a crea confuzii. Astfel, s-ar putea interpreta că există mai multe feluri de consimțământ (ceea ce nu intră în discuție).